

Povestea lui Harap-Alb de Ion Creanga - comentariu literar

În realizarea povestilor sale, Ion Creanga porneste de la modele populare, caracterizând teme de circulație universală cu o vechime uneori mitică. Cercetătorii operei scriitorului român au găsit asemănări între capra cu trei iezi și un motiv din fabulele lui La Fontaine, între Soacra cu trei surori și un basm armean, între Punguta cu doi bani, și unele povestiri indiene, sau între Povestea lui Harap-Alb și omul fără barbă al lui Emile Legrand, fără să fie vorba de o influență directă asupra lui Creanga, care n-avea cum să cunoască toate aceste scrieri. În creația lui sunt și alte motive care apar în spații culturale foarte departate: motivul călătoriei, al încercării puterii, al animalelor recunoscătoare și al tovarasilor devotați, motivul apei vii și al apei moarte etc. Harap-Alb în slujba Spinului aminteste de Heracles; sclavul lui Euristen, și de muncile lui, iar trimiterea eroului peste mari și țări și însoțirea lui cu fapturi nazdravane seamănă cu expediția lui Iason după lâna de aur din Colhida. Existența acestor teme și motive la Creanga a fost determinată de faptul că izvorul principal al povestilor sale este folclorul românesc, unde ele circula așa cum circula în povestile tuturor popoarelor. Influența folclorică este însă mai largă și nu se reduce doar la prelucrarea nucleelor narative universale. Ion Creanga valorifică și alte elemente care conferă povestilor un caracter specific, popular-românesc.

Povestea lui Harap-Alb are în linii mari următorul subiect: Verde-imperat îi cere fratelui său să-i trimită pe cel mai vrednic dintre nepoți ca să-l lase urmaș după ce n-o mai fi: craiul, tatal baulor, îi supune unei probe a curajului, la care nu rezistă decât mezinul. Acesta, povățuit de Sfânta Duminică, pe care o milostivise, îi alege un cal nazdravan, care în aparență este o mirtoagă, și pleacă la drum nu înainte de a asculta sfaturile tatalui său. În ciuda poveștelor este păcălit de Spin, care-l face rob. Ajunși la casa lui Verde-imperat, Spinul se da drept nepotul moștenitor și din orgoliu nemesurat îl supune pe adevăratul nepot unor încercări deosebite, poruncindu-i, pe rînd, să aducă "salatile" din grădina ursului, pietrele nestemate din grădina cerbului și pe fata împăratului Ros. Ajutat de felurite personaje, povățuit de cal, însoțit de niște simpatici monștri; Harap-Alb se descurcă de minune în toate împrejurările. În final impostorul este demascat și pedepsit și, eroul este răsplătit primind binecuvîntarea împăratului Verde, împărăția și pe fiica împăratului Ros.

După cum se vede, Povestea lui Harap-Alb (1877) apare ca un mic roman de aventuri, realizat însă în cel mai autentic spirit popular, respectînd adică tematica, compoziția epică, eroii, ajutoarele lor, precum și mijloacele de exprimare specifice prozei populare. Concepută ca un lung șir de peripeții și încercări la care e supus un tînar pentru a-și dovedi vrednicia, curajul, puterea și înțelepciunea, povestea cuprinde în sine o idee morală fundamentală: aceea că binele și adevărul triumfă în ciuda tuturor piedicelor, că meritele omului sînt răsplătite.

Formula de descriere a poveștii, precum și motivele tipice unui basm popular - motivul împăratului fără urmaș (avea numai fete); motivul probei destoiniciei; motivul neascultării sfaturilor date de tată; motivul probelor depășite etc.

Creanga improvizează pe marginea schemei universale a basmului o imagine a vietii țărănești de altădată, cu tipurile ei morale, cu tradițiile și obiceiurile ei, în deprinderile de comportament și cu

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

limbajul ei specific.

Respectind schema traditionala, Creanga devine original prin abundenta detaliilor specifice, prin insistenta asupra aspectului particular, prin nuanțarea miscarilor, a gesturilor, a vietii sufletesti. in felul acesta personajele si actiunile lor capata individualitate, devin de neconfundat.

Arta povestirii la Creanga nu este dominata numai de actiune; ochiul lui surprinde particularitatile cadrului in care aceasta se desfasoara, iar auzul prinde cu exactitate schimbul de cuvinte dintre oameni. Detaliile dau povestii contur realist. Prin ele lumea fabuloasa se umanizeaza, coboara intr-un plan de existenta care poate fi localizat geografic si istoric. Personajele, de la Harap-Alb, la simpaticii monstri care-l insotesc actioneaza taraneste si vorbesc moldoveneste.

Diferentele dintre basmul popular si basmul lui Creanga ies in evidenta urmarind patru aspecte: calitatea naratiunii, particularitatile fantasticului, functia dialogului si limbajul.

Naratiunea la Creanga are un ritm mai rapid, el individualizeaza actiunile si personajele, elimina explicatiile inutile, descrierile sau analizele. Cit priveste fantasticul, acesta la Creanga este umanizat si in cadrul lui scriitorul construiește tipuri diferite fizic si moral, tipuri a caror viata se desfasoara conform unor deprinderi si obiceiuri specifice familiei taranesti. Culoarea locala este astfel mai puternic sugerata.

La Creanga dialogul contribuie la caracterizare, la individualizare, iar in ceea ce priveste limbajul Creanga e mai precis si mai expresiv.

Sursele umorului in Povestea lui Harap-Alb sint diverse. Uneori el este sustinut prin zicale, rostite in versuri: "Poftim punga la masa / Daca ti-ai adus de-acasa" "Voinic tinar, cal batrin / Greu se-ngaduie la drum"

Alteori, Creanga folosește proverbe si zicatori hazlii: "fiecare pentru sine, croitor de pine", "apara-ma de gaini, ca de cini nu ma tem", "cine poate oase roade, cine nu, nici carne moale".

Umorul alteori provocat si prin exprimari neasteptate: "sa traiasca trei zile cu de alaltaieri" "Pin-acum ti-a fost mai greu, dar de-acum inainte tot asa are sa-ti fie". Alta sursa de umor o constituie vorbirea in proza rimata: "Poate ca aceasta-i vestitul Ochila, frate cu Orbila, var primar cu Chiorila, nepot de sora lui Pindila, din sat de la Chitila, peste drum de Nimerila, ori din tîrg de la Sa-l-cati, megies cu Cautati si de urma nu-i mai dati".

O alta sursa de umor o constituie numele personajelor. Creanga descrie intii: "apucaturile" acestora si abia le spune numele: "Se vede ca aceasta-i prapadenia apelor, vestitul Setila, fiul secetei".

Oralitatea se realizeaza prin folosirea de interjectii: hei! hei! na, na, na!; expresii tipice: "ce mai la deal la vale"; repetarea pronumelui personal tu: "Nici tu sat, nici tu tîrg, nici tu nimica"; locutiuni adverbiale formate din cuvinte rimate: "mort-copt"; intrebuintarea dativului etic: "Aici mi-ai fost?" "Ochila mi ti-o vede si da de stire lui Pasarila.